

Keď ostanem pri hlavnom probléme, musím pripustiť, že bolo treba diferencovať medzi požiadavkou rozpracovania marxistickej filozofie ako nového typu *systematickej* filozofie a tým, čo som tu označoval ako moment *univerzálnosti* tejto filozofie. I keď to navzájom súvisí, na škodu jasnosti mi to vo výklade splývalo. Nazdávam sa však, že v diskusii sa aspoň čiastočne tento nedostatok odstránil a ukázalo sa, že formulovaná požiadavka univerzálnosti sa neredukuje na požiadavku systematickosti. Naozaj, ide tu o chápanie marxistickej filozofie ako systematickej filozofie, ale zároveň ide aj o čosi viac. To „čosi viac“ súvisí s charakterom, špecifickou kvalitou a zároveň aj základným stavebným princípom tejto filozofie ako filozofie systematickej. Použil som pre to označenie „univerzálnosť“ a ani teraz neviem nájsť lepší termín, hoci sa neodvážim tvrdiť, že je to naozaj to najvýstižnejšie označenie. Viem, že termín univerzálnosť môže zväzdať nedialekticky mysliacich ľudí k analógiám medzi marxizmom a novotomizmom alebo inými pretendentmi na vyčerpávajúcu všeobšiahlosť. Za to však ten termín nemôže a vymedzenie, o ktoré som sa pokúsil v prednáške, i keď je iste dosť hmlisté, túto analógiu neprípúšťa. Nenástojím však na termíne, ak sa len nájde lepší, nástojím na myšlienke takej filozofie, ktorá nepriviliguje jednu oblasť alebo charakteristiku bytia pred inou, nemýli si relatívnu autonómiu s absolútnou samostatnosťou, v ktorej vedomie špecifickosti je podmienené vedomím celostnosti a naopak. Nástojím na tom preto, že si myslím, že marxistická filozofia sa musí rozvíjať v celej bohatosti špeciálnych filozofických disciplín rozličným spôsobom poňatých, maximálne čerpajúcich podnety pre svoj rozvoj i z imanentných zdrojov samých týchto disciplín a koncepcií, no zároveň musí sa usilovať byť v dialektickom zmysle systematickou filozofiou. Obsahovým základom tejto systematickosti je pojem univerzálneho charakteru: pojem bytia ako dialektickej totality. Marxistická filozofia sa tak musí pohybovať v neustálom vnútornom napätí, v napätí medzi špecifickým a univerzálnym. V napätí, ktoré ju nechromuje, ale ženie dopredu, ktoré je teda plodným napätím.

VALNÉ ZHROMAŽDENIE SLOVENSKEJ FILOZOFICKEJ SPOLOČNOSTI

5. februára 1968 konalo sa v Smoleniciach v poradí už tretie valné zhromaždenie Slovenskej filozofickej spoločnosti. Malo dve časti a zúčastnilo sa na ňom vyše 40 účastníkov, členov Spoločnosti i niektorých pozvaných hostov.

V predpoludňajšej časti prerokovalo valné zhromaždenie zprávu o činnosti za rok 1967, základné smernice práce pre nastávajúce obdobie a zvolilo výbor SFS. V popoludňajšej časti si vypočulo prednášku doc. Dr. Milana Zígu *O univerzálnosti marxistickej filozofie*. Túto prednášku, spolu s niektorými myšlienkami z diskusie uverejňujeme. Uverejňujeme tiež základné myšlienky z referátu predsedu Spoločnosti prof. Dr. Jána Kocku o ďalšom zameraní práce v SFS.

O ostatnom priebehu rokovania podávame stručnú zprávu:

Valné zhromaždenie otvoril a viedol podpredseda SFS prof. Dr. M. Kusý. Zprávu o činnosti za rok 1967 predniesol tajomník doc. Ján Uher. V jeho zpráve sa konštatovalo, že rok 1967 bol ešte len druhým rokom činnosti Spoločnosti. Riadila sa v nej zásadami, ktoré vyplývajú z jej hlavného poslania a ktoré si stanovila na svojich predchádzajúcich valných zhromaždeniach.

Osemčlenný výbor — ako vyplynulo ďalej zo zprávy tajomníka (obyčajne sa

schádzal raz za mesiac a podľa potreby) organizoval a pripravoval všetky podujatia Spoločnosti.

Základnou formou činnosti SFS aj v uplynulom roku bolo usporadúvanie odborných filozofických prednášok a diskusií pre vlastných členov a prizvaných záujemcov. Sledovalo sa nimi opäť najmä *unútorné rozvíjanie filozofickej tvorby*, nastolovanie a prediskutovanie sporných otázok. Menej pozornosti sa mohlo preto v rámci SFS venovať externej činnosti pre širšiu verejnosť, ktorú však členovia Spoločnosti vykonávajú prostredníctvom iných organizácií, napríklad v Socialistickej akadémii, v tlači, rozhlase, televízii i iné.

Prednášky v SFS prednášali aj v roku 1967 predovšetkým vlastní členovia, ako poznatky, ku ktorým dospeli vo svojej bádateľskej práci. Niektoré predniesli aj českí filozofi a zahraniční hostia. Konali sa spravidla každý mesiac (okrem prázdninového obdobia), pričom v niektorých mesiacoch boli aj dve podujatia. Celkove usporiadala Slovenská filozofická spoločnosť za minuloročné obdobie jedenásť podujatí. O väčšine z nich sme už v našom časopise referovali. Preto dnes uvedieme len ich prehľad:

V januári 1967 sa konala prednáška doc. Dr. Tibora Halečku z Filozofickej fakulty Univerzity P. J. Šafárika v Prešove na tému *Človek ako totalita prírodno-sociálneho a materiálno-duchovného bytia*.

Vo februári (v rámci predchádzajúceho valného zhromaždenia) prednáška prof. Dr. Miroslava Kusého *Spor o východisko, zmysel a charakter marxistickej filozofie*. V tom istom mesiaci bola prednáška Dr. Kurta Tesmanna z NDR na tému *Koncepcia vedecko-technickej revolúcie a jej spoločenské a ľudské súvislosti*. (Túto prednášku usporiadala SFS spolu s Katedrou dialektického a historického materializmu pri Elektrotechnickej fakulte Slovenskej vysokej školy technickej.)

V marci odznela prednáška známeho českého filozofa z najstaršej žijúcej generácie prof. Dr. J. L. Fischera *Kategória kvantity*. V apríli sa konala prednáška prof. Dr. Michala Topolského na tému *Aktuálnosť fenomenológie dnes*; v máji prednáška Dr. K. Kasala *Determinovanosť a vývin* a v júni prednáška doc. Dr. Jiřího Suchého *Morálka a politika — k problematike interakcie foriem spoločenského vedomia a praxe*.

Poprázdninové obdobie začala Spoločnosť v septembri prednáškou prof. Dr. Svätopluka Štúra *Úlohy našej doby — Problematika dnešného človeka*.

V októbri sa konala ustavujúca schôdza pre založenie odbočky Slovenskej filozofickej spoločnosti v Prešove s úvodným prejavom predsedu Spoločnosti prof. Dr. Jána Kocku, ďalej prednáškou Dr. Teodora Münza *O filozofickom myslení prešovskej školy a na stredovekej košickej univerzite* a napokon s programovým prejavom doc. Dr. Tibora Halečku o poslaní a úlohách odbočky SFS na východnom Slovensku. Diskusie okolo tejto problematiky sa okrem domácich, prešovských, filozofických pracovníkov zúčastnili aj ďalší delegáti výboru SFS z Bratislavy: doc. Dr. J. Uher a doc. Dr. M. Zigo.

V novembri usporiadala SFS prednášku k 50. výročiu Októbrovej socialistickej revolúcie v Rusku. Predniesol ju akademik Ladislav Szántó na tému *Októbrová revolúcia a marxisticko-leninská filozofia*. V tom istom mesiaci konala sa aj prednáška akadémika Arnošta Kolmana, žijúceho teraz v Moskve na tému *Filozofický význam nedávneho objavu pluralizmu matematiky*.

Ešte krátko pred valným zhromaždením — v januári 1968 bola prednáška Dr. J. Cígera *Niektoré otázky teórie osobnosti*.

Po všetkých prednáškach — z ktorých prevažná väčšina sa konala v zasadacej sieni Filozofickej fakulty UK v Bratislave na Gondovej ulici 2 — usporadúvala sa vedecká rozprava. Jednotlivých prednášok a diskusií sa väčšinou zúčastňovalo okolo 20–30

členov Spoločnosti i prizvaných záujemcov. Diskusie sa zameriavali predovšetkým na sporné problémy a nebývala v nich preto núdza o odlišné názory a polemiky.

Vcelku teda — ako vyplýva z uvedeného prehľadu a ako sa na valnom zhromaždení konštatovalo v zpráve o činnosti — splnila Slovenská filozofická spoločnosť v roku 1967 tie základné úlohy, ktoré si na tento rok predsvazala.

Napriek tomu a napriek úsiliu funkcionárov výboru o zvyšovanie aktivity, výbor vo svojej výročnej zpráve konštatoval, že podujatia SFS sa ešte ani v tomto roku nestali záležitosťou a záujmom prevažnej väčšiny jej členov. Nemalá časť členov Spoločnosti sa na jej podujatiach aktívnejšie nepodielala, ani sa neobracala na výbor s podnetmi, návrhmi alebo kritickými výhradami k tematickému zameraniu práce. Stále tu zrejme ešte pôsobí nedostatok návykov a tradície v tejto oblasti spoločnej práce.

Pasivitu časti členov, ktorí si Spoločnosť sami založili a z vlastnej vôle a iniciatívy do nej vstúpili, bude treba — najmä príťažlivým programom i inými formami aktivity — sústavne prekonávať, ak má byť Spoločnosť živou a vývinuschopnou organizáciou. V opačnom prípade — bez záujmu členstva o vlastné podujatia a integračné úsilia — by jej hrozilo živorenie alebo aj odumretie: skôr ako mohla plnšie rozvinúť očakávané stránky svojej aktivity.

Okrem uvedenej problematiky, dotýkajúcej sa najmä prednáškovej činnosti, referoval výbor valnému zhromaždeniu o tom, ako sa v priebehu roka postupne zainteresoval o vyučovanie filozofie na stredných školách, s ktorým sa po dlhšom čase opäť začalo v tomto školskom roku. Nadviazal sa kontakt s Poverenictvom SNR pre školstvo a po dohode a v spolupráci s ním pripravuje výbor na začiatok marca 1968 v Trenčianskych Tepliciach prvé celoslovenské stretnutie — seminár zástupcov Slovenskej filozofickej spoločnosti s profesorami filozofie na stredných školách.

Hlavnou úlohou tohto stretnutia má byť obsiahlejšia informácia o súčasnej situácii a základných problémoch v našej filozofii, výmena názorov o metodologických otázkach vyučovania filozofie, konzultačná pomoc a dohoda o trvalejšom pravidelnom kontakte so stredoškolskými profesorami filozofie.

Vo svojej zpráve oboznámil výbor členstvo aj s ďalšími stránkami svojej práce. Informoval, ako splnil alebo nespĺnil uznesenia z predchádzajúceho valného zhromaždenia. Načrtnol aj to, ako sa mieni SFS zapojiť do organizovania účasti slovenských filozofických pracovníkov na svetovom filozofickom kongrese, ktorý bude v septembri tohto roku vo Viedni.

Iniciatívnejšie používal výbor v roku 1967 aj rozpočet Spoločnosti. Rozhodujúca časť príjmov SFS pochádzala z dotácie SAV, nepomerne menšia časť z členských príspevkov. Na tie podujatia, ktoré organizovala, mala SFS dostatok finančných prostriedkov, ba svoj predpokladaný rozpočet ani v tomto roku nevyčerpala. O týchto otázkach, o celkovom stave financií, o revízii účtov, podala valnému zhromaždeniu osobitnú zprávu Dr. Emília Illeková.

Na záver zpráva o činnosti konštatovala, že k 31. decembru 1967 mala Slovenská filozofická spoločnosť 72 členov. To znamená, že od predchádzajúceho valného zhromaždenia prijal výbor, na základe schválených kritérií, 18 nových členov. (Niektorí ďalší záujemci si medzitým podali prihlášky.)

Po zpráve o činnosti, referáte Dr. J. Kocku o ďalšom zameraní práce a zpráve Dr. E. Illekovovej o financiách Spoločnosti nasledovala diskusia členov. Vystúpili v nej: prof. Dr. L. Hanzel, Dr. R. Šíma, Dr. J. Kánský, doc. Dr. J. Suchý, prof. Dr. M. Topolský, doc. Dr. F. Chorvát, Dr. J. Kops, akademik A. Sirácky, Dr. J. Strinka, prof. Dr. M. Kusý, doc. Dr. M. Zigo, Dr. V. Čipka a doc. Dr. T. Halečka. Diskusia sa zamerala na jednotlivé otázky obsiahnuté v zprávkach i na ďalšie námety o činnosti.

Najviac sa sústreďovala na myšlienku o zvolaní celoslovenského (prípadne i celoštátneho) sjazdu filozofov, na problematiku súvisiacu s vyučovaním filozofie na stredných školách, na zahraničné styky Spoločnosti, i na niektoré ďalšie tematické a organizačné otázky.

K správam i k podnetom z diskusie prijalo valné zhromaždenie uznesenie. Potom pristúpilo k prerokovaniu navrhovanej kandidátky a k voľbám výboru. Akceptovalo žiadosť doterajších funkcionárov výboru J. Uhra a M. Kusého (ktorí v ňom pracovali od vzniku Spoločnosti), aby vzhľadom na ich iné súčasné funkcie boli z výboru SFS pre nastávajúce obdobie uvoľnení. V tajnom hlasovaní zvolilo potom valné zhromaždenie nový výbor v tomto zložení: prof. Dr. Ján Kocka (zostáva i naďalej predsedom SFS), doc. Dr. Milan Zigo, Ing. Juraj Bober, Dr. Emília Illeková, doc. Dr. František Chorvát, doc. Dr. Tibor Halečka, Dr. Jozef Gregor, Dr. Ján Šefránek a Miroslav Kvasnička.

J. U.

UZNESENIE VALNÉHO ZHROMAŽDENIA SLOVENSKEJ FILOZOFICKEJ SPOLOČNOSTI PRI SAV

1. Valné zhromaždenie, konané 5. 2. 1968 v Smoleniciach, schvaľuje zprávu o činnosti SFS za rok 1967.

2. Valné zhromaždenie schvaľuje zprávu revízorov za rok 1968 a poveruje výbor hľadať ďalšie možnosti účelného čerpania finančných prostriedkov.

3. Valné zhromaždenie poveruje výbor, aby k 50. výročiu založenia Republiky usporiadal konferenciu alebo inú reprezentatívnu akciu Spoločnosti.

4. Poveruje sa výbor, aby vyvinul maximálnu iniciatívu pre zvolanie slovenského sjazdu filozofov.

5. Valné zhromaždenie poveruje výbor, aby pokračoval v začatej spolupráci s učiteľmi filozofie na stredných školách a hľadal ďalšie a trvalé formy rozvoja tejto spolupráce.

6. Ostáva v platnosti uznesenie o nadväzovaní medzinárodných stykov. V tejto súvislosti má výbor uvažovať o usporiadaní medzinárodného sympózia a prerokovať s kompetentnými miestami možnosť a spôsob zapojenia SFS do svetovej organizácie filozofických spoločností.

7. Ostáva v platnosti uznesenie o interdisciplinárnych diskusiách (pri plánovaní ktorých treba tiež uvažovať o možnosti diskusných stretnutí s členmi tvorivých sväzov). V tejto súvislosti poverujeme výbor, aby vyvinul iniciatívu pre vytvorenie Rady vedeckých spoločností. Pokiaľ takýto orgán existuje, primäť ho k tomu, aby zabezpečoval charakter interdisciplinárnych stykov a prispieval tak k integrácii slovenskej vedeckej inteligencie.

8. Poveruje sa výbor SFS, aby ako predstaviteľ reprezentatívnej organizácie slovenských filozofov začal iniciatívne rokovať so Slovenským literárnym fondom o podiele filozofov na využívaní prostriedkov SLF (štipendiá, zahraničné cesty, dovolenky a iné).

9. Ukladáme výboru, aby pokračoval v úsilí o dosiahnutie toho, aby každý člen Spoločnosti z titulu členstva dostával časopis Filozofia.